
Posudek diplomové práce Bc. Josefa Večeři „Endocrine regulation of antioxidative stress in the red firebug *Pyrrhocoris apterus*“

Předložená diplomová práce zpracovává na 49 stranách anglického textu velmi aktuální problematiku oxidativního stresu u hmyzu včetně experimentální části o antioxidačním vlivu dvou vybraných hormonů. Diplomová práce, jak sám autor uvádí, je vytvořena na základě dvou manuskriptů přijatých do tisku v renomovaných zahraničních časopisech, tj. anglický text i prezentované výsledky již prošly recenzním řízením a tím pádem prokázaly svou kvalitu. Na druhou stranu sloučením dvou manuskriptů pro účely diplomové práce se autor dopustil řady nepřesností a výsledná práce je potom v některých místech nejednotná jak obsahově tak formálně (viz mé připomínky dále).

V teoretickém úvodu se autor zabývá přehledem reaktivních forem kyslíku a jejich účinkem na organismus. Následuje standardní členění diplomové práce, kapitoly jsou přiměřeného rozsahu, závěry jsou jasně formulované a autor prokázal schopnost práce s odbornou literaturou. Práce přinesla cenná experimentální data, která jsou v mnoha ohledech originální. Z práce vyplývá, že endokrinní systém má i další funkce spojené např. s oxidačním stresem, kde hormony působí antioxidačně. O kvalitě výsledků svědčí jejich prezentace na třech mezinárodních konferencích a dva manuskripty z diplomové práce vycházející.

K práci mám následující dotazy a připomínky:

- Nejvíce připomínek mám k obrázkům, které jsou značeny jednak dvojitě termíny „Picture“ i „Figure“ a jejich číslování neodpovídá pořadí v textu (např. začínáme s „Picture 4“ na str. 13, obr. 1 je až na straně 22). Navíc jsou řazeny až na konci práce (jako Supplement 1), což je obvyklé pro manuskripty ale pro diplomové práce nepřijatelné (navíc i po přijetí manuskriptu se obrázky objeví v časopise na jejich správném místě u výsledků a ne na konci). U obrázků značených jako „Pictures“ nejsou uvedeny citace odkud byly převzaty, i když je převzato jejich původní číslování i legenda! V okopírované legendě Picture 5 se také objevují další citace.
- Zkratka pro Paraquat (PQ) včetně jeho chemického složení se objevuje až na straně 18, i když je používána již od strany 13, není vysvětlena zkratka OS (oxidační stres), jako

zkratku pro 20-hydroxyecdysone bych navrhoval 20-HE místo 20-E, celkově by práci pomohl seznam použitých zkratek.

- Název *Pyrrhocoris apterus* se objevuje nejprve ve zkratce (str. 14, poté na str. 17 v plném znění včetně L., u detailního popisu materiálu ale zase L. chybí).
- Str. 15 – vliv 20E na proteiny hemolymfy atd. (uvedené i v souhrnných výsledcích na straně 30) – tyto výsledky nejsou v práci zahrnuty (předpokládám že se na nich podíleli ostatní spoluautoři manuskriptů), najít se dají podle autora „in attached papers“, připojeny v Supplement 2 jsou ale pouze citace posterů nebo článků „in press“, tj. pro čtenáře poměrně nedostupné zdroje, stejně tak se na přiložené články odvolává autor na str. 17 - místo odkazu na články „in press“ je sem mohl přímo vypsát.
- Hypotézy a metodiky pro oba použité hormony jsou psané nejednotně.
- Proč se liší stáří použitých jedinců pro experimenty s 20E (4 dny) a s AKH (10 dní)?
- Str. 18 – nejprve je u kontrol zmíněn „saline“ a teprve později se dozvídáme že se jedná o „Ringer saline“.
- Str. 21-22 – problémy se zarovnáním textu do bloku.
- Seznam literatury – nejednotné používání zkratk křestních jmen autorů (s tečkou, bez tečky, čárka před atd.), míchání dlouhých a krátkých názvů časopisů.
- Na závěr otázka - jaký je vztah oxidačního stresu k měnícím se hladinám hormonů? Během vývoje hmyzu se totiž cyklicky objevují dvě maxima obsahu ecdysteroidů v hemolymfě (nejprve apolýza a poté ekdyse), mění se tedy i jejich antioxidační funkce...

Výše uvedené nedostatky zcela evidentně vznikly spojením dvou manuskriptů psaných různou formou, pokud má ale diplomová práce vystupovat jednotně, je nutné brát ohled i na tyto věci. I přes tyto připomínky je celá diplomová práce Josefa Večeři dle mého názoru nadstandardní zejména díky úplné publikaci výsledků. Práce splňuje všechny požadavky kladené na tento typ práce, proto ji **doporučuji ke schválení a klasifikaci známkou - výborně.**

V Brně 21.5.2007

RNDr. Pavel Hyršl, Ph.D.

Endocrine regulation of oxidative stress in the red firebug *Pyrrhocoris apterus*

Předkládaná diplomová práce je rozsahem přiměřená. Po přehledně zpracované literární rešerši v úvodu práce následují kapitoly popisující použitý materiál a metodiky pro jednotlivé typy pokusů, výsledková kapitola, diskuse získaných výsledků s literárními prameny a na závěr práce přehledné shrnutí získaných výsledků. Rozsah i struktura jednotlivých částí diplomové práce jsou vyvážené.

Hlavním cílem předkládané práce bylo popsat případné antioxidační účinky adipokinetického hormonu a 20-hydroxyekdysonu u ploštice *Pyrrhocoris apterus* v podmínkách oxidativního stresu, vyvolaného injekcí herbicidu paraquat.

Úvodní teoretická část diplomové práce je zpracována přehledným a podrobným způsobem. K jejímu vypracování bylo použito množství monografií i odborných článků, publikovaných vesměs v posledních 10 letech. Autor prokázal výbornou orientaci v problematice reaktivních metabolitů kyslíku, jejich úlohy ve fyziologických a patofyziologických procesech, v problematice antioxidačních obranných mechanismů a možnostech jejich ovlivnění hmyzími hormony.

Z metodické části práce je zřejmé, že autor nastudoval a zvládl celou řadu náročných metodik, které dokázal aplikovat pro svoje experimentální uspořádání řešení zadaného úkolu. Rozvoj oxidativního stresu v tkáních byl monitorován pomocí spektrofotometrického stanovení látek reagujících s kyselinou thiobarbiturovou (nespecifické stanovení malondialdehydu a dalších lipidových metabolitů) a proteinových karbonylových skupin v centrální nervové tkáni a v hemolymfě. Vliv vybraných hormonů na antioxidační status v centrální nervové tkáni a v hemolymfě byl studován pomocí stanovení obsahu redukováného glutathionu, aktivity gama-glutamyl transpeptidasy a tzv. celkové antioxidační aktivity.

Z výsledkové části vyplývá, že autor splnil vytčené cíle práce. Celkově lze konstatovat, že předložená práce přinesla několik zajímavých výsledků potvrzujících a rozšiřujících současné znalosti v dané oblasti. Jako nejzajímavější přínos práce hodnotím porovnání antioxidačních účinků studovaných hormonů na rozvoj oxidativního stresu v závislosti na pohlaví modelového organismu a zjištění, že samci jsou k rozvoji oxidativního stresu náchylnější než samice.

Získané výsledky jsou diskutovány v závěrečné části práce s použitím moderních dostupných literárních zdrojů. O významu celé práce svědčí to, že získané výsledky byly průběžně prezentovány na mezinárodních vědeckých konferencích a byly použity pro přípravu dvou rukopisů odborných článků, připravených k opublikování v mezinárodních vědeckých časopisech.

K práci mám následující připomínky a dotazy:

1. Autor se při psaní diplomové práce nevyhl celou řadě formálních chyb a nedostatků či terminologických nepřesností. V celé práci používá pro superoxidový radikál zjednodušený termín „superoxide“ namísto přesnějšího a výstižnějšího termínu „superoxide anion radical“. Rovněž použitá chemická značka pro

superoxidový radikál ($O_2^{\cdot-}$) vystihuje pouze jeho aniontovou, ne však radikálovou povahu. Správné označení superoxidového radikálu ($O_2^{\cdot-}$) se v celé práci vyskytuje pouze v rovnici 17 na str. 11.

2. Jako poměrně nešťastné považuji nadměrné používání zkratk (např. i pro jednoslovné termíny nebo termíny, které se v textu nevyskytují často). Všechny zkratky musí být rovněž v místě jejich prvního použití v textu vysvětleny (což neplatí např. pro zkratku PTTH na str. 14, PQ na str. 15). V případě tak masivního používání zkratk by navíc celé práci prospělo zařazení abecedního seznamu zkratk.
3. Rovněž doporučuji jednotné používání názvu modelového organismu. V textu se střídavě objevuje ve formě *Pyrrhocoris apterus* a *P. apterus*. Alespoň v metodické části popisující použitý modelový organismus by navíc mělo být latinské jméno organismu doplněno o jméno autora uvedeného latinského názvu, tedy *Pyrrhocoris apterus* (L.).
4. U ilustračních obrázků („PICTURES“) chybí odkazy na zdroje těchto obrázků. Navíc v samotných naskenovaných obrázcích mnohdy zbývá i jejich původní označení a číslování, což interferuje s číslováním obrázků, dokumentujících vlastní výsledky diplomanta („FIGURES“).
5. V čem podle autora spočívají antioxidační vlastnosti superoxid dismutasy? Samotná SOD katalyzuje dismutaci superoxidového aniontového radikálu na peroxid vodíku, který díky své nižší aktivitě a snadné dostupnosti přes biologické membrány může prostorově rozšiřovat oxidativní stres z místa vzniku primárních reaktivních metabolitů kyslíku a sloužit jako substrát pro myeloperoxidasu, což vede k tvorbě nejreaktivnějšího z kyslíkových radikálů - hydroxylového radikálu.
6. Jsou podle autora rostliny živé organismy nebo složky neživé přírody? Viz druhý odstavec na str. 13: „...apparent increase of ROS not only in plants but also in living organisms and ...“.
7. Neprovedl nebo neplánuje autor nějaké pokusy, zaměřené na stanovení přímých antioxidačních účinku studovaných hormonů?

Závěr

Přednesené připomínky nijak nesnižují kvalitu předložené diplomové práce. Diplomant prokázal, že je schopen pracovat s odbornou literaturou, řešit zadaný problém vědeckými metodami a získané výsledky vhodnou formou prezentovat. Předkládaná práce splnila zadané cíle a splňuje nároky kladené na práci tohoto druhu. Vzhledem k důvodům uvedeným výše doporučuji, aby byla diplomová práce přijata k obhajobě.

V Brně 21. 5. 2007

RNDr. Milan Číž, Ph.D.

Biofyzikální ústav AV ČR, Brno